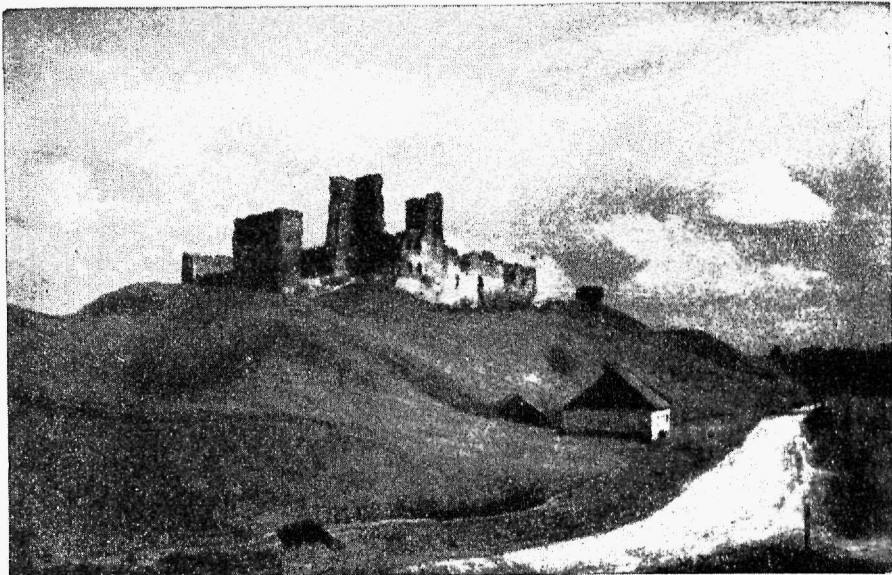

FotoKunst

Juuli - August 1931 * No. 10

RAKVERE LOSSIVAREMED

Foto: Nikolai Nylander (EFK)
Auhinnatud EFK — Kamerascura võistlusel

RAKVERE

H. Malm.

Rakvere on fotoamatöörile igavamaid linnu Eestis. „Motiive“, kõrvale jättes toredaid varemeid ja vana kirikut, leidub Rakveres õige kehvalt.

1224. a. asutatud lossi asutajaks peetakse Taani kuningat Valdemar II. Lossi äärde tekkis paarisajast majast koosnev linnake, millele anti 1302. a. samad õigused kui Tallinnalegi. Kaubandus käis Toolse (ilusad varemed Kunda lahe ääres) lossi ja Londova sadama kaudu üle Narva Novgorodiga. Sõdades, käies käest-kätte ja olles venelaste, rootslaste, poolakate ja sakslaste mägukanniks, lõhuti ja põletati mitmel korral. 1703. a. peale püsidvad varemed.

1680. a. paiku ehitatud kirik on mitu korda põlenud ja purustati varemeiks

Põhja sõjas (1703. a.). Teda restaureeriti põhjalikult 1739. a.

Mainida tuleks veel Rakvere tammik, meie esivanemate püha hiiemets, lossi läheduses ja kalmistu.

Rakveres olles võiks soovitada matke Võsule, Toolse ja Kadrina jaama kaudu Neerutile. Võsul pakub rand huvitavaid, Toolses lossi varemed, rand ja kalurite küla ning Selja rand imeilusa Karepa maastikuga ja kõrgete mägede vahel lookleva Selge jõega ning Neeruti oma järvede ja mägedega.

Mis on paradoks?

Kui pildistaja sööb omi „läätse“.

Kui „terava pildiga“ lõigata tahtakse.

PALVES

Foto: Oskar Kikas (EFK)
Auhinnatud EFK — Kameraseura võistlusel

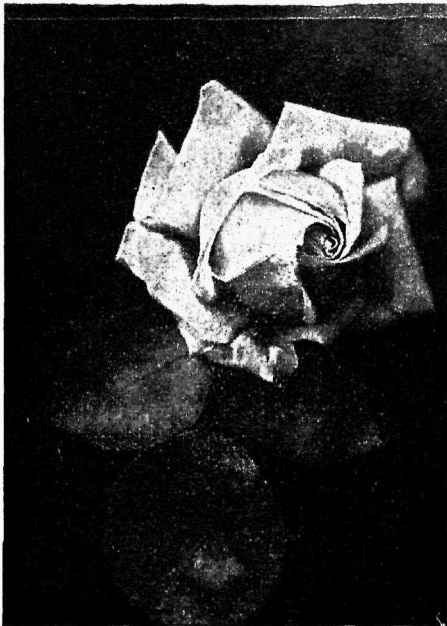
EESTI-SOOME FOTONÄITUS

H. Malm.

3.—7. juunini oli avatud kino „Rekordi“ esikus fotonäitus, kus pandud välja „Eesti Foto-Klubi“ ja „Helsingin Kameraseura“ poolt korraldatud ühinguvahelisele fotovõistlusele saadetud tööd. Esines kumbgi pool 30 pildiga. Võitjaks tuli kolmandat korda ja omandas jäädavalt hõbekarika E.F.K.

Üldmulje näitusest on päris hea. Eriti peab allakriipsutama Eesti fotomeeste saavutusi. Võrreldes Soomega, on Eesti amatöörid omis võimeis kaugelt ees ülelahelisist. Soomlased katsuvad küll ehk veidi ajaga sammu pidada ja näh-

tavale tuua „ uut asjalikkust“, kuid eestlaste konservatism on palju isuäratavam. Sellel, fototehaste poolt väljaprotseeritud ja suuresti subsideeritud „uuel asjalikkusel“ tuleb kindlasti kord lõpp, samuti kui moest on läinud igasugused broomõli j.t. trükimenetlused. Lihtne, puhas ja mitte-võltsitav broomhõbe-suurendus on jälle päevakorras. Ta ei olnud paljudele kunagi kättesaadav, vaid omas „õilsas“ broomõlilis joonistasid nad pildile juure seda, mis puudub — ehk maalikunstniku moodi jätsid ära osi, milliseid nägi fotokaamera, aga mitte mees selle taga. Broomhõbe suurendustehnikas peab aga ausalt töötama ja seepärast on mõnigi vahepealne matadoor fotonäitusilt kadunud, asemele aga astunud väikesed vennad, kellede peale vaadati alles eile ülalt alla. Ja

ROOS

Foto: N. N.

nii kaovad vist varsti ka meie foto-futuristid, andes ruumi akadeemilise voolu pooldajatele.

Ei taha vaielda moodsa voolu vastu üldiseis joonis, sest siin on ju vahetevahel päris toredaid asju loodud. Kuid kuhu nende ebapraktiliste asjadega, pardon, piltidega minna? Mõni nendest sobib vast baari kabinetti, purjus peaga vaatamiseks, vaevalt aga mujale. Ei ole üldisusel niisugustest tänapäeva-piltidest mingit kasu. Ja seepärast, mida varem seda parem, kadugu näitusilt too niinimetatud fotokunsti viimne karje.

Meie mehed on maastiklased, head ja tüsedad. Soomlased välismaa ajakirjades nähtud tänapäeva voolu piltide keskised kopeerijad — kuigi mitte kõik.

Soome pildidel puudub autori nimi ja pildi tiitel ja seepärast kahjuks ei saa meie nendele ligemale astuda. Ei tea kahjuks ka, missuguse auhinnaga krooniti üks või teine pilt, sest sellest polnud näitusel ei mingit mõhku. Soom-

laste-piltide kohta peab üldse veel tähendama, et tehniliselt on need suuremalt jaolt teisejärgu kaup. Plekke täis. Kas siis Helsingis ei tunta positiiv-retushi?

Tantsijanna vabaõhu-portreel on poos hea — tehnika nõrk. Meeldiv ja üldse soliidimaid Soome pildest on „Lapsepese mine järves“. Ilus ja imposantne „Viiburi loss“. Hästi tore „Sadamapilt Helsingist“. Huvitavad poosi poolest on mõlemad aktid.

Eesti meestest on kauni asja loonud Wellberg oma rannapildiga (vaade Piritalt linnale). Tema „Õhturahul“ jookseb horisont ühte sillalauaga ja mõjub seetõttu rahutuna. Siin oleks kaamerale tulnud anda teine seisand.

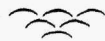
Klasmani „Suviõhtu jõekaldal“ meeldib hästi, samuti ta „Varjud lumel“.

Nylander on loomulikult jälle trumbimees. Tema „Rakvere varemed“ kuulub kahtlemata kusagile maailmalinna fotosalongi. Noh küll on elevust selles pildis. Ja selliselt vaadelda Rakvere varemeid omas haledas ümbruses! Ka ta „Üldvaade Tallinnale vana-patareilt“ on tore, samuti pilt „Tormise mere ääres“. Milleks aga „Graf Zeppelin“ kunstiteosena välja toodud, sellest küll aru ei saa.

Kikase „Palves“ on huvitavaim pilt sellel näitusel. Vaata ja hakka ise kirikukäijaks, sest poleks uskunud, et jumalateenistus võib pakkuda ka midagi fotomehele. Aga Kikasele pakkus. Meeldiv on ka sama autori „Kevadepäev“.

Viimane autor esinejaist, härra, proua või preili X. (nimi puudub) ei pane loodetavasti pahaks, kui ta „Ootel“ minule isiklikult ainsaks meeldivaks pildiks ta kogust tunnistan.

Tehniliselt olid Eesti tööd läbi ja läbi priima.

Schering-Kahlbaum A. S. (Satrap) müügikorraldus on üle antud Voigtländer & Sohn A. S., Braunschweigis, kelle poole tuleb pöörduda kõikides „Satrap'i“ asjus.

*Selle happevaba
kleepaine abil
kleebite omi foto-
sid kiirelt ja puhtalt*

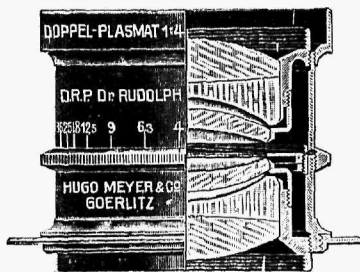
GÜNTHER WAGNER · HANNOVER

FOTOKUNST
No 10 * 1931

277

Meyer

PLASMAT

Dr. P. Rudolph'i järele.
D. R. P. ja välismaa patendid.

Uus sfääro-akromaat
kõrgendatud plastikaga ja
sügavusteravusega. Värvifotograafias eriti kohane.

MAKRO-PLASMAT 1:2,9

Valgusjõuline universaal-objektiiv. Pildinurk 75°

KAKSIK-PLASMAT 1:4 ja 1:5,5

Universaal-objektiiv portreede, grupi, hetk-võtete ja maastiku jaoks. Objektiivi üksik pool on tarvitav täie avause juures, valgusjõus 1:8 resp. 1:11

KOGU-PLASMAT 1:4,5

Ühes objektiivis 3 põletiskaugust, 5 mitmesugust valgusjõudu ja tõmbepikkust.

Oleviku mitmekesisem objektiiv.
Kõrgendatud plastika ja sügavusteravus.

REPRODUKTSIOONI-PLASMAT 1:8

Valgusjõuline objektiiv joonreproduksioonide ja võrkkliseede jaoks, maalide pildistamiseks ja kolmevärvitrükiks

KINO-PLASMAT 1:1,5

Valgusjõu ülemtipp!
Linastamise rekord!

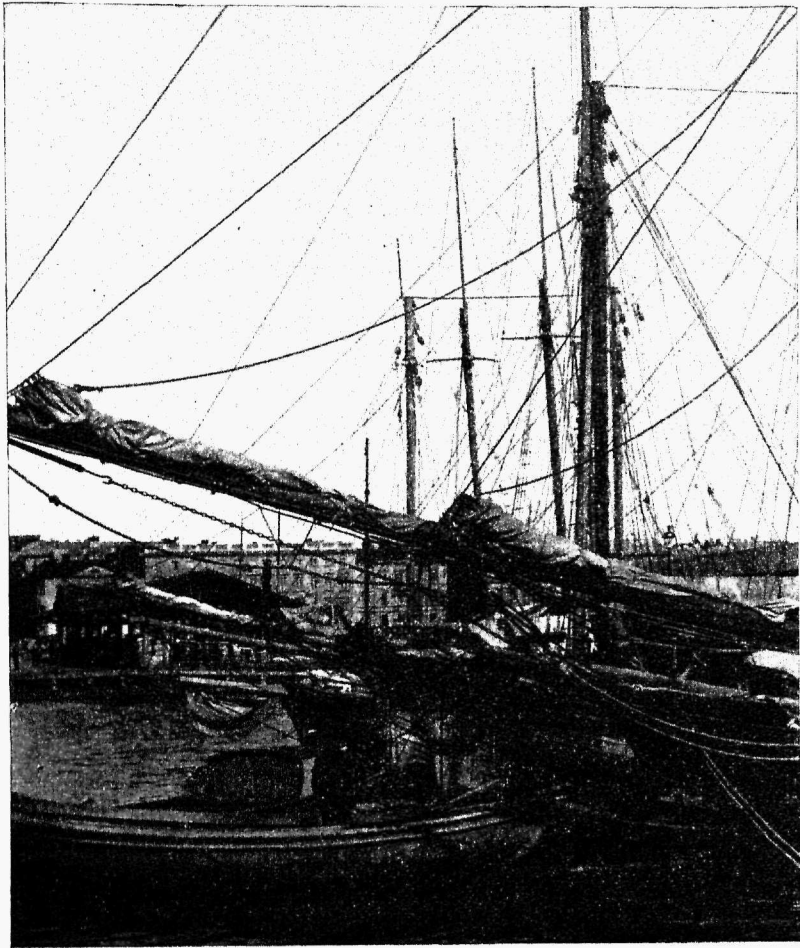
Asendamatu objektiiv mitmekesisemateks kinovõteteks. Sobib tuntud kitsasfilmiaparaatidele.

NÕUDKE KATALOOGI Nr. 156

Optisch-Mechanische Industrie-Anstalt

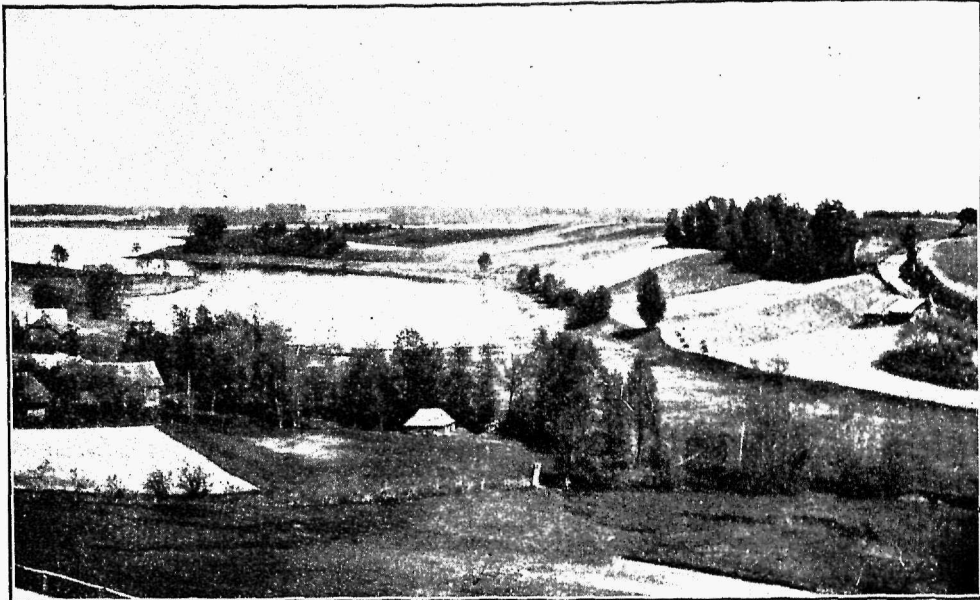
Hugo Meyer & Co., Görlitz i. Schl.

Saksamaa.

SADAMAS

Foto : Artur Ranft
Meyeri koğu-plasmat 1:4,5

KÜTIORG (VÖRUMAA)

Foto: Joh. Urtson, Võru

T. F. fotovõistluselt „Kaunimaid pilte Eestist“

KÕRGELÄIKE-PILDID

Varemalt väga levinenud paljundused läikival paberil, on tänapäeval teel väljatõrjumisele tuhmpaberi poolt. Muidugi ei saa salata, et paljudel juhtudel tuhm pildipind on pildile paremuseks, ilma et sealjuures nähtavalt kannataks pildi kaunidus nii joonestikus kui ka vahetoonides. Vastandina kõigile eelpooltoodule, on ka tänapäeval paljudel juhtudel möödapääsematud läikivad paljundused või koguni peegelduvad kõrgeläikepildid, et pilti hoida säravalt värskena-varjundeis värvirikkana ja saavutada selgelt erinevaid tumedaid varje. Säärastel puhkudel ei saa eitada pildi kunstilikku väärtust. Eestkätt aga valmistatakse kõrgeläike paljundused teaduslikest ja tehnilisest pildistustist, kuna nad pakuvad häid eeldusi trükkimiseks, lühidalt kõikidel neil juhustel, kus on tähtis alal hoida suurimat täpsust.

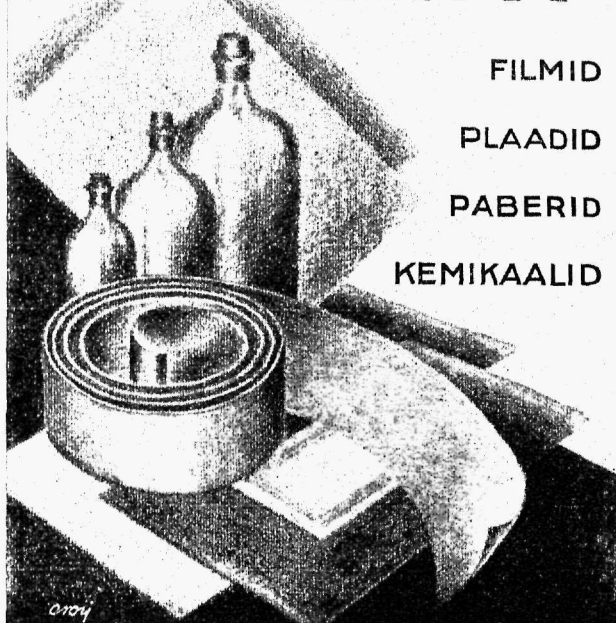
Peegelduv kõrgeläike eeldab äratõmbeid kõrgeläikeliselt päevasäri- või ilmu-

tuspaberilt, millised siis kuivatatakse klaasil. Mõni puhas, veatu peegelpind hõõrutakse ammoniaagu, eetri, piirituse või bensiiniga täiesti puhtaks, siis kuivatatakse ja kaetakse talkumiga, ilma teda sealjuures kätega puudutades, pärast seda hõõrutakse klaaspind puuvillaga jälle läikivaks. Sellepeale kaetakse teda mõne tilga puhta õliga, nii kergelt kui vähegi võimalik. Tarvitades päevasäripaberit, kaetakse säärastel ettevalmistatud plaat õhukese vasseliini, lannoliini või härjasapi (1 osa härjasapi + 2 osa piirtust) kihiga ja asetatakse äratõmme märjalt, nagu ta on veest välja võttes, pildipoollega klaasile; vesi kuivatatakse filterpaberiga ja pilt ise rõhutatakse rullvaaliga või kummijoonlauaga vastu plaati, kuid mitte väga tugevalt. On äratõmme kuivanud, pörkab ta iseendast eemale; kui mitte, siis kergitagu noaga üht pildinurka ja äratõmme on kõrvaldatav ühe liigutusega. Tarvitades ilmutuspaberit, on üleliigne klaaspinna katmine rasvaga, muidu on aga töökäik sarnane.

K. V.

GEVAERT

FILMID

PLAADID

PABERID

KEMIKAALID

UUDISED!

EXPRESS-FILM

23° Sch

Rull- ja pakkfilm. Eriti kõrgetundelik, ortokromaatlik, peenteraline ja udustusvaba

SUPER-PRESS

üle **24° Sch**

plaat mis puudus tänini spordi-, pressi- ja kutselisel pildistajal ning edenunud amatööril.

SUPER-
CHROMOSA

üle **21° Sch**

igaks otstarbeks tarvitavat amatöörplaat.

SUPER SENSIMA
SPECIAL

üle **23° Sch**

seni millegi poolest mitte-ületatud plaat kutselsele pildistajale.

PABERID

RONIX

kergeim käsitav päevasäripaber kahes gradatsioonis.

RIDAX

universaalne ilmutuspaber negatiivide jaoks igas tumedussuhes. 4 mitmesugust gradatsiooni.

VITTEX

kutselise fotograafi eelistatuim ilmutuspaber.

TONEX

kõrgetundelik kunstsäripaber. Eriti kohane kondensaatorita suurendusaparatuuridele.

ORTHOBROM

ideaalne suurenduspaber. Kohane ka kontaktpaljundeiks. 4 gradatsiooni.

KEMIKAALID

fotokeemilised preparaadid tuubides, kulvas ja vedelas olekus.

Müügil paremates fotokauplustes

AUG

TALLINNA ANSERI

TÄIELIKUM FOTO-ÄRI EESTIS TALLINNAS, VENE 7 • TEL. 430-98

Moodsad pisikaamerad

3x4: Mendori „Drei-Vier“ 1:3,5 • Hugu Meyeri „Megor“ 1:3,5 ja 1:4,5 • Nageli „Pupille“ 1:3,5 ja 1:4,5 • Zeiss Ikoni „Kolibri“ 1:3,5 ja odavaim, seni ületamata „Babi-Box“ j. t.

4x4: Uus Rolleiflex, Tessariga 1:3,5 jõuab stigiseks pärale.

4,3x5,5: Voigtländeri juubelikaamera „Inos“. Kaks kaamerat ühes keres! 4,3x5,5 ja 6x9 Voigtländeri Skopariga 1:4,5. Viimane karje kaamerachituse alal.

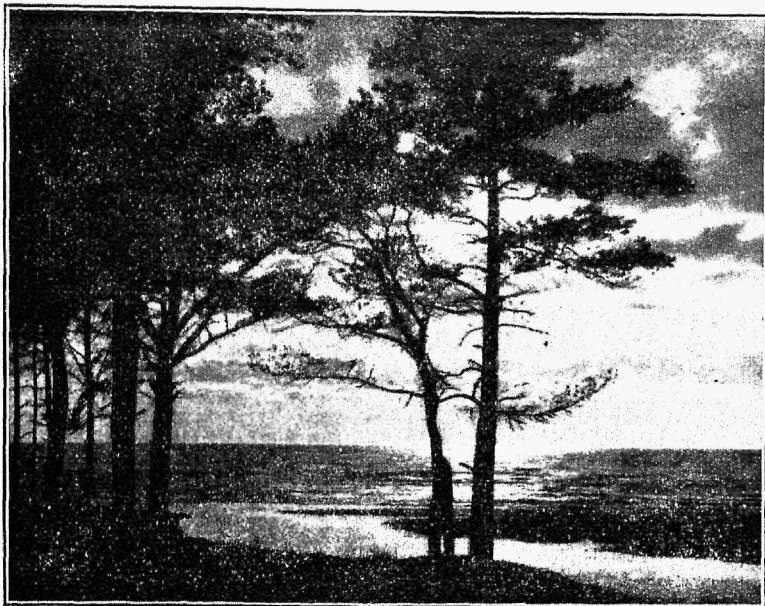
6x9: Agfa „Billette“ 1:6,8 • K.W. uus „Patent-etüü-kaamera“ 1:4,5 ja 1:6,3 • Rodenstocki 1:4,5 • Voigtländeri „Jubilar“ (Kr. 26.—!) • Zeiss Ikoni „Donata“ 1:4,5, „Icurette“ 1:4,5, „Ikonta“ 1:4,5.

Suurendusaparaadid
igasugused.

Negatiivmaterjal
23° Sch.

Agfa - Isochrom, Eisenberger-Flavirid, Gevaert Express ja Super-Press, Herzog - Iso-dux, Mimosas, Perutz - Per-senso, Zeiss Ikoni Ortho-Ultra - Rapid.

VÄÄNA JÖESUU

Ivar Paalmann (T. F.)

Auhinnatud T. F. fotovõistlusel „Kaunimaid pilte Eestist“

1756—1931

Suur haruldus fotograafias on selline 175. a. juubel, sest fotograafia ise on ju alles 100 aastat tagasi maailma-valgust näinud. Kuid läätse ja objektiive ja kogu peenmehhaanika, mis kõik kuuluvad ühte perre, neid valmistas Voigtländer (loc: Vohtländer) optiliseks otstarbeks kaugelt varem. Sellest siis ka tulemus, et Voigtländeri kogemused on tegelikud palju vanemad kui fotograafia üldse.

Huvitav on selle optikute-sugukonna arenemisaste kolme sajandi jooksul seepoolest, et temas peegeldub fotokaamera tänapäeva seis. Esiisa valmistas peenmehhaanilisi täpsusinstrumente, vanaisa optilisi läätse, isa ehitas esimese, veel tänapäeval tarvitusel oleva n.n. Petzval-objektiivu ühes kaameraga, ja poeg, viimane võsu Voigtländeri perekonnast, hakkas n.n. reisikaamerate

asemel turule saatma moodsaid amatöör-kaameraid.

Võtke kätte ükskõik missuguse aparaadi, ükski pole nii täpne ja viimistle tud kui Voigtländeri oma. Peab avameelselt tunnistama, et Voigtländer oli ja on jäänud kaameraehituse alal esimeseks, kuigi juure on siginenud uued ja ikka jälle uued ehitajad. Voigtländer teeb ees, teised järele, kuid vahe Voigtländeri ja mõne teise vabriku töö vahel torkab alati silma.

Juubeli puhul on vabrik turule saatnud uue kaamera „Inos“, mille abil saab 6 võtet 6×9 või 12 võtet 4,3×5,5 cm kaustas. Selle aparaadi kohta tähendab juubilar: „Ei tea, kui kaua teile veel pispildi näpsimine rõõmu valmistab. Miks siis osta aparaadi, mis varsti moest läinud. Ostke „Inos“, millega teete täna moe kaasa ja kui tüdinud olete pispiltidest, siis kõrvaldate kaa-

merast väikese vahepleki ja teil on jälle korralik 6×9 cm kaamera kodus.“

See Kolubuse muna väärib tähelepanu ja kaalumist enne pisikaamera ostu.

Alati meie huvidele kaasatundvale ärisõbrale soovib juubeli puhul palju õnne ja lakkamata edu edaspidises töös „Fotokunsti“ toimetus.

FOTOKALENDER

Juuli — August

Väga lühikesed säritlusajad! Kohaseim pildistamisaeq hommiku- ja hilis-pealelõunatundidel.

Kuumuslaine! Aparaatide mitte päikese käes hoida. Pimelat õhutada! Lahuste temperatuur lasta mitte ületada 18°—19° C! On ilmuti ja kinnisti liiga soojad ja kraanivesi külm, siis temperatuurivahe mõjul kimardub emulsioon. Ettevaatuse pärast lisatakse kinnistile juure 20 g kroonmaarijäädi, mille abil muutub lahus kinnisti-parklahuseks, milline hoiab ära emulsiooni kimardumist.

Rannal pakub meri ilusaid veepeegeldusi ja toredaid motiive üldse. Lainetuse puhul säritleda 1/200 kuni 1/500 s. Maksab silmitseda paadisadamaid, suplejaid lihases ja kondises vormis (kultuurkatis ja ilma!), inimesi liiklemisel ja valguses, ilusaid ja paradoksaalseid tüüpe (pildistada tagant!), lapsi liivahunnikus ja vees jne. jne.

Mäestik annab rohkem motiive kui olemas plaate: ilusad mäeahelad stingete pilvedega, vaateid orgu, külasse ja järvedele. Hele kollafilter, orto-isolaarne negatiivmaterjal, mida kõrgem seda lühem säritlusaeg.

Merel: Vaated rannale. Purjejahisport. Kalastus. Kalurid. Sadamad. Kajakad. Loojenev päike.

Linnas: Jäätisemüüjad, pikakeelega koerad, suvikleidid vastu valgust pildistatuna, omnibuse-peatused jne.

Maal: Niitjate rühm tööil, kubude sidumine, viljavankrid — kuid kõik ainult pilvedega!

Ja puhkuse ajal kolage kord ka turul ringi. Küll aga leidub seal motiive — kuid mitte statiivkaamera jaoks.

FOTO-ONU PAJATAB!

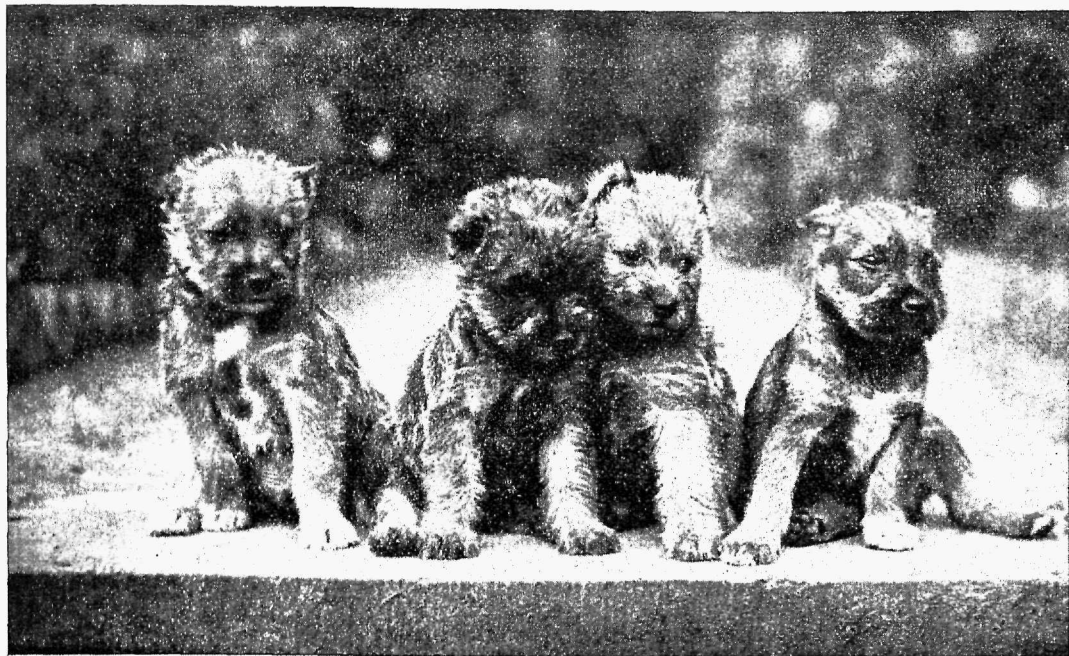
Armas Sohvi!

Või sinule ei meeldi minu viimases kirjjas, et ma sind vanamoeliselt Sohviks nimetan ja mitte Soofks? Vaata, kallis laps, ma olen kord juba veidi vanamoeline. Mõtle, ma olen isegi nii lapsik, eelistades vanu ilusaid maastikke ja loomulikult toodud portreid kõigest tänapäeva siiru-viirulisest n.n. „uuest ajalikkusest“. Usu mind, vana, ilus, fotopilt on sama ruttu jälle moodis kui lihtne broomhõbe-suurendus. „Moodne asjalikkus“ kaob sama kiirelt kui ilmusid ja kadusid rahvusvahelistelt foto näitustelt igasugused „trükid“. Nii siis jäädi sa ka edaspidi, vähemalt minule, lihtsaks Sohviks!

Sind huvitavad lapsed ja loomad. See on väga ilus, eriti nüüd, kus sa kooli lõpetasid ja ise koolipreilit mängid. Aga tea, lapsi pole kerge mõista — ka siis, kui ollakse õpetaja või kui omal midagi sellesarnast kodus. Neil on oma keel, oma ilmavaade, oma elu. Loomadega on asi umbes sama. Seepärast ei saa seal korraldada, ätitada. Võib vaid tähelepanu mitte äratavalt „noolida“, kannatlikult oodata, kuni saabub paras hetk vajutamiseks. Pead olema kärne ja jätma kõhklemise. Nii just ei saa pildile neid sätitud, kinninaelutud, „ilusaid“ lastefotosid, vaid tõelise lapsehinge, kaunistamatult ja minkimatult, mitte taltsutatud ja hirmunud silmi, vaid pildi kõneleva hingega.

Täisealised on tavaliselt laste peres mängurikkujad. Nende ilmumisega lõpeb lapse iseolemine, vabaolek. Seepärast veel kord: ettevaatust! Parim lastepildistaja on loomulikult ema! Ema, kes ei pildista oma lapsi — ei ole veel jõudnud 20. sajandisse. Tal jääb midagi tegemata, midagi, mida ta ise küll vähemal määral vajab kui laps hilisemais aastais.

Selleks vajatakse liikuvat kaamerat. Kiirtulistajat. Kaamera, millega saab kiirelt, palju, sagedasti ja kõiki hästi odavalt jäädvustada. Iga kerge rullfilmkaamera teeb seda, hädakorral ka plaadikaamera filmpakiga. Õieti aga on olemas vaid üks kaamera, mis nagu

VENNAD

Foto : S. Böhler
(Plaat: Agfa Extra rapid)

loodud selleks otstarbeks — Rolleiflex, peegliga rullfilmkaamera, sest siin näed ja jälgid peeglil ning vajutad avakule alati parajal silmapilgul. Ja kui juhtumisi midagi äpardus, siis lähema hetke järele on ettekeeratud järgmine filmiosa ja aparaat on jälle võttevalmis. Kui aga rahakott ei küüni Rolleiflexini — mille ainus puudus ta kallid hind —, siis osta Baby-Box või mõni veidi kallim 3×4 kaamera. Et aga väikesest, alati suurendust vajavast 3×4 pildist varsti tüüdnud, siis kurameeri enne ostu veidi Ihagee 4×6,5 Ultrix'iga või uusima maailmaudisega, Voigtländeri „Inos'iga“ (12 pilti 4,3×5,5 või 6 pilti 6×9!).

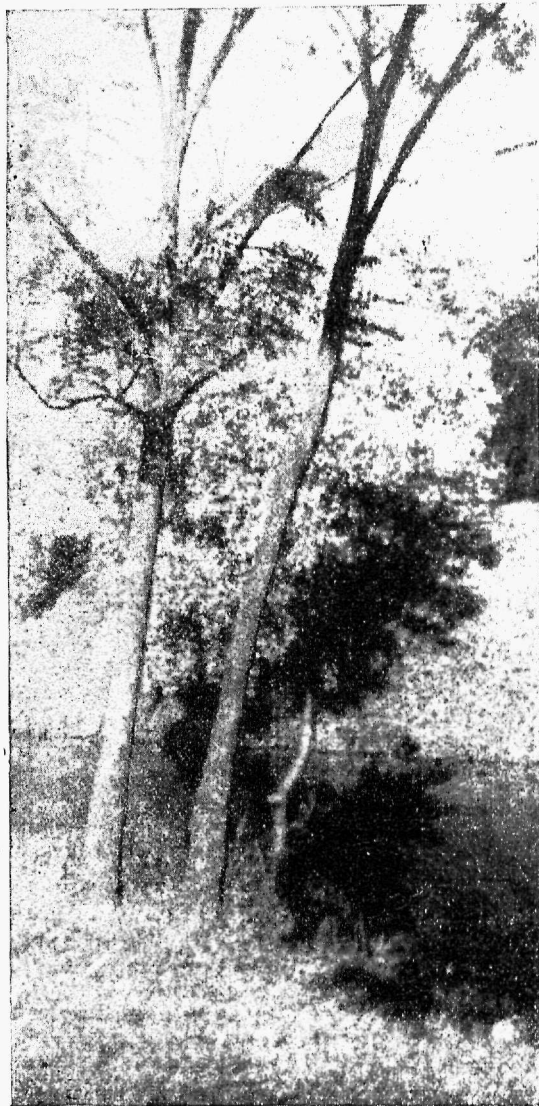
Kus pildistada? Seal näiteks on aed, mängunurk liivakastiga. Päiksepaisteline ilm ja seetõttu säritlusaeg lühike. Võib isegi diafragmeerida ja saavutada suurema sügavusteravuse, ning seetõttu kauguses ka veidi eksida. Võtted lähimast kaugusest on tänuolikumad, nii 4—5 meetri distantsist. Kollafiltrist tuleb

vist lühikese säritlusaja pärast loobuda. Hiljem, sügisel ja talvel, tehakse lastevõtteid toas, pisikeste mängunurgas, koolitöö juures, magades. Aga mitte väikvalgusega! Kui tahetakse loomi pildistada, siis ei paugutata ju püssiga!

Ja loomad. Nemad on sama arad kui lapsed. Vähemalt seni, kui nad pole taltsutatud. Kuid ma kardan, et Sa siirdud esimesel võimalusel loomaaeda. Puha puurid ilma sügavusteravuseta. Kuid need on loomad ahelais, loomad kindlustatud pensionil, igavad, väsinud silmadega. See on muidugi minu eraarvamine loomaaiaast. On aga ka mehi, kes loomaaias on loonud päris kunstiteoseid. Igaüks seda küll ei oska. Mis siis teha? Ma leian: koduloomad, kassid, koerad, hobused, linnud, loomad karjas, sead eriti, on kaamera suhtes väga tänuulikud.

Tänaseks issandaga!

Onu Tarkpea.

TALLINN, PATKULLI KRAAV

Foto: Harry A. Malm (T. F.)

Auhinnatud EFK fotovõistlusel.

ÕUDNE LEID

Foto: L. Fridlt
(Zeiss Ikon rullfilm)

PILDISTUSMATERJALI OMADUSED

Plaatide ja filmide saadakse, kattes klaasplaate ja painduvaid tselluloid-lehti või -rulle väga õhukese tundliku kihiga, mis koosneb želatiini ja eriti sellekohaselt valmistatud broomhõbeda segust. See emulsiooni teel saavutatud broomhõbe on oluliselt teistsuguste omadustega kui harilik broomhõbe, mis saadakse hõbenitraadi ja broomkaaliumi lihtsa aselduse teel. Kuna viimane ka siis, kui ta on valmistatud täielikus pimeduses, kokkupuutudes ilmutilahusega, silmapilkselt ja täielikult laguneb algsadeks (broomiks ja mustaks hõbedaks), säilib želatiiniga emulsiooni teel segatud broomhõbe kaua, vaatamata ilmuti laostavale mõjule, ja tumendub viimase mõjul alles kokkupuutudes valgusega.

Säritletud broomhõbeda tumendusvõime pole aga absoluutne, nagu tavalisel broomhõbedal, kuid see oleneb valgushulgast, ja suhtub sellesse pärvõrdeliselt. Mida tugevam valgus, või mida kestvaalt mõjub nõrgem valgus, seda tugevamaks muutub ka ilmuti läbi esile kutsutud tumendus, tähendab broomhõ-

beda lagunemine. Säritletakse plaati mitmesuguseil valgusastmel, näiteks nagu optilisel pildil mõnest päikesevalgusest säritletud esemest, siis tumenevad ilmutamisel enam säritletud osad kui ülejäänud, kuna säritlemata osad jäävad valgeks.

Sellel emulgeeritud broomhõbeda omadusel, edasi anda valguse- ja varjuastmeid suhteliselt nende intensiivsusele, põhjeneb plaatide, samuti filmide tarvitamine särilpildistamiseks.

Tumendussuhe (gradatsioon), milles avalduvad valgusastmed, on erisugune üksikute plaatide- ja filmiliikidel; suuremal jaol müügil olevail plaatidel ja filmidel ühtub peaaegu tumendussuhe, eeldades normaal ilmuti tarvitamist. Plaadid kiirelt ilmutava tumendusega töötavad järsult (helged kohad liiga tugevad), — aeglaselt ilmutava tumendusega — mahevalt (nõrgad, jõuetud).

Valguse mõju emulgeeritud broomhõbedale on piiratud, see lõpeb teatava valgusalammääraga, mis on mitmesugune, olenedes valmistusviisist. Seda valguse hulka, mis tarvilik, et saavutada viimast, veel ilmutamist võimaldavat tagajärge, nimetatakse tundlikkuseks, ja tähistatakse numbritega mitmesuguste sensito-

TEELAHKMEEL

Foto: H. Pütlmann
(Voigtländer-Collinear)

meetri süsteemide astmete kohaselt. Mida kõrgema astmearvuga plaat, seda tundlikum ja seda vähem tuleb seda säritleda.

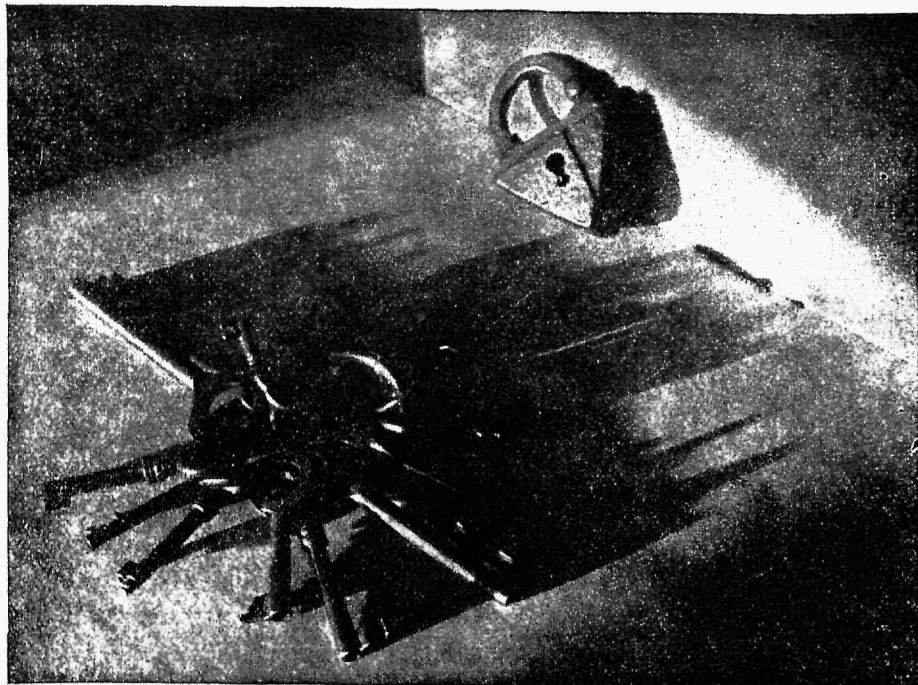
Broomhõbe on mitmesuguste värviliste valguste suhtes isesuguselt tundlik. Nii mõjub sinine valgus tugevamini, kui optiliselt heledam kollane. Sellega ongi seletatav, et näiteks taevasina osutub liiga heledaks, kuna kollakasrohelistes puud saabuvad liiga tumedaks. Kõige vähema keemilise mõju broomhõbedale avaldab punane valgus, sellepärast tarvataksegi punast valgust pimela valgustamiseks.

On broomhõbe sedavõrd säritletud, et ta ilmutamisel põhjalikult laguneb, siis on saavutatud tema tumenduse ülemäär. Suurimale tumendusele vastab seega valguse ülemäär. Ületab valgus selle ülemäära, ei järgne sellele ilmutamisel ometi mitte tugevam tumendus, kuid broomhõbe muutub ülisäritlusel aeglaselt uuesti passiivseks olluseks, milena ta vaevalt allub ilmuti mõjule. Selle tagajärjel alaneb tumendus (jõud), esialgu nõrgemalt, lõpuks tugevamalt,

kuni viimaks ei järgnegi tumendamist ja broomhõbe hoiab alal oma kollakasvalge värvi. Seda nähtust nimetatakse solarisatsiooniks, mis seda tugevamalt ilmub, mida lähemalt teatud valgushulk mõjub, mida eriti tuleb pidada silmas. Pildistustel lahtise avaga ja lühikese ajaga, on solarisatsioon tugevam kui pildistustel vähema diafragmaga ja pikema ajaga. Teatud ülisäritluse astmel võib juhtuda, et varjud ilmutatakse helgeteks laikudeks, helged laigud aga solarisatsiooni tõttu varjudeks; tekib otsekohe positiivpilt.

Solarisatsiooni ei tule aga vahetada teise nähtusega, nimelt nõnda nimetatud säritara (oreooli) tekkimisega, mis üldiselt solarisatsioonile selletõttu sarnaneb, et ka see esineb segavalt vaid ülisäritlusel. Säritara tekkimine oleneb: esimeseks, valgusest tabatud broomhõbe kihi kiirgamisest, ja teiseks, valguse peegeldumisest klaasplaadi tagaküljelt ja nimelt järgmisel teel: veidi viltu sisselangev valgusekiir läbibistab, kui ta on küllalt tugev, osaliselt kihi, peegeldub siis klaasi lätkivalt tagaküljelt ja läbis-

VÕTMEKIMP

Foto: Weittenhiller
Auhinnatud Zeiss Ikon'i fotovõistlusel.

tab broomhõbekihi uuesti, kuid teisest kohast, kui sisse langedes, mille tõttu tumenevad ka vähe kõrval asuvad broomhõbe osakesed. Mida vildakamalt langeb valgusekiir, ja mida paksem klaaskiht, seda suurem oreool. Sellepärast ongi see kõige tugevam negatiivi äärtel, nõrgem keskpaigas.

Üeldust selgub, et õhukestel filmidel peegeldustara üldsegi ei esine või õige vähesel määral. Äärmisel juhusel võib see aga ilmuda paksematel lehtedel.

Kiirgamis- ja peegeldustara ärahoidmiseks koostatakse plaadid eriti sellekohaselt.

Säritlemata, kui ka säritletud broomhõbedal on omadus lahustuda mitmesuguseis aineis. Käsitatakse ilmutatud negatiivi säärase vahendiga, kinnistinaatroniga, tsüankaaliumiga j. t., siis lahustub alal hoidunud broomhõbe ja jääb vaid eraldunud must hõbe, pildi substants.

Juba ülalpool mainisime, et broomhõbeda tundlikkus pole ühtlane mitmesuguste valgusevärvide suhtes, kuid ülimal määral isesugune. Juba optiliselt hulga heledam kollane mõjub broomhõbedale kaugelt nõrgemini kui tumedam sinine; kaugele jääb maha aga punane. Selle tõttu on oluliselt takistatud toonide õige edasiandmine, mis eriti annab tunda värvirikaste objektide pildistamisel, nagu maalid, kostüümid, vaikelud, ühtlasi maastiku-pildistustel kevadel, kus heledroheline ja kollased lilled tumedalt edasi antakse, samuti kui sügisel kollane lehestik.

See viga on aga kõrvaldatav, värvides broomhõbekihi teatud värvainetega, mida nimetatakse sensibilisaatoriteks, milledest eriti kaks tulevad kõne alla: eosiin, mis tundlik kollase ja roheline suhtes, ja tsüaniin — kollase ja punase suhtes. Pildistusmaterjali võib ka ise värvitundlikuks teha, kui näiteks plaate

Foto ; V. Shade
(Plaat Agfa
Chronoiso-
rapid)

leotada värvilahustes, ja siis kuivatada. Sääraseid kodusel teel leotatud plaadid riknevad aga kiirelt; sellepärast tarvitagu juba parem emulsioonis värvitud plaate, mida müügil võib leida pankroja ortoplaatidena. Nõnda nimetatud ortoplaadid (ka filmid) on kollase ja roheline tundlikud ja neid võib käsitada punasel valgusel; pankroplaadid on kollase ja punase tundlikud ja vajavad rohelist pimela valgust, kui sel puhul ei eelistata desinsibilisaatorite tarvitamist, mis võimaldavad ka punasel valgusel ilmumise.

OBJEKTIIVI VALIK

V. Roth.

Asjatundjale valmistab objektiivi valik vähe peamurdmist; tal on kõigeke võimalikkudeks juhtudeks rikkalik valik eriabinõusid, mis vabastavad teda igasugusest kitsikusest.

Kui uustulnuk kavatseb osta aparati, peab ta sääraseid puhkudel usaldama fotokaupmehe asjatundlikku nõuannet, kes tilhitepeale erapooletult kergendab talle aparadi ja objektiivi valikut. Sest fotokaupmees ei soovita uustulnukile

halba juba sel lihtsal põhjusel, et ta temas ei näe mitte üksnes praegust ostjat, vaid ka edaspidist ja püsivat tarvitajat. Samuti ka sellepärast, et fotokaupmees täpselt teab, et kui ta uustulnukile, seega algajale, halba või koguni ebakohast soovitab, siis kaotab algaja liig kiirelt tahtmise arendada pildistuse ilusat sporti, ja fotokaupmees ühe ostja.

Algaja amatöörpildistuse alal leiab seega fotokaupmehelt üldiselt paremat nõuannet, kui oma sõpradelt, kes sageli ise osutuvad vähikuiks algajaiks.

Millist optilist riista peab valima amatöörpildistaja? Aplanaadi või anastigmaadi?

Loomulikult oleneb kõik sellest, mida ta soovib peaaegjalikult pildistada. Kuid see ongi raskem punkt objektiivi valikul: roheline algaja vastaks: „kõike!“ Amatöör pildistab nimelt „kõike“, mis aga läätasa ette satub, seega sooviks ta pildistada „peaaegjalikult“ maastikke, tänavaid, maju, aedu, gruppe ja näo-pilte vabas looduses ja toas, edasi, mõistagi väik- ja lainurkpildistusi. Kõike sama objektiiviga ja endastmõista ka sama kaameraga.

Säärane ühe instrumendi massiline rakendamine on üldiselt, ilma ühegi optilise abinõuta, nagu näiteks pealepan-

IMPERIAL

RULL- JA PAKKFILM

*ANNAVAD VARSKEID JA
ELURÕÕMSAID PILTE
IGAL AJAL!*

On loetud need päevad kus näpsur nägi tulist vaeva enne kui talle õnnestus tabada õige sãri flusa e g õigetes valgustustingimustes / Oivalise hõbeemulsiooniga kaetud IMPERIAL rull- ja pakkfilm, aastaid kestnud teadusliste uurimuste tulemus, lahendas tolle küsimuse ühe hoobiga / Temale saadud negatiivid on haruldaselt selged ja fãis elurõõmu / IMPERIAL film, tuntud rohelises pakungis, on kõigis suurustes ja alati yãrskelt saadaval igas heas fotokaupluses / Nõudke kirjandust!

*The Imperial Dry Plate Co., Ltd.
Cricklewood, London N. W. 2.*

FOTOKUNST
No 10 * 1931

291

Patent-Etüi-Kaamera

Imekerge •• Lamedam kui ükski teine •• Hämmastavalt tugev

6,5 x 9 cm. Kaalub ilma objektiivita ja katikuta kõigest 320 grammi. Välismõõdud 1,6 x 9 x 12,5 cm.

9 x 12 cm. Kaalub ilma objektiivita ja katikuta kõigest 500 gr. Välismõõdud 1,5 x 11,5 x 15,5 cm.

Filmpaki ja plaatide jaoks.

Mahub vabalt tasku ega ole seal tülinaks. Müügil igas heas eri-foto-kaupluses. Kataloog FK maksuta. Tarvitusel 100.000 amatööri juures.

KAMERA WERKSTÄTTEN

GUTHE & THORSCH D R E S D E N - A 21, Bärensstr. 45

FOTOKUNST
No 10 * 1931

292

NÄLJASED POJAD

Foto ; R. Fischer
(Daber : Hauff-Leonar Lumarto)

SPORTLANE

Foto : G. Riebicke
(Kaugvötte Voigtländeri
Tele-Dynar'iga 1:6,3)

25 x nii suur

kui muidu on Bessa näidikupilt.

Ta pole, nagu teised samahin-
nalised kaamerad, varustatud
ainult peegelnäidikuga, vaid
lisaks sellele on tal veel teine,
n. n. raamnäidik, millise kaudu
ei näe umbkaudset pildikest vaid
pildile tulevat loomulikust
suuruses.

Ja selle juures maksab see mood-
saim 6x9 cm kiirkaamera
Voigtländeri Voigtar-Anastig-
maadiga 1:6,3 igas korralikus
fotokaupluses ainult

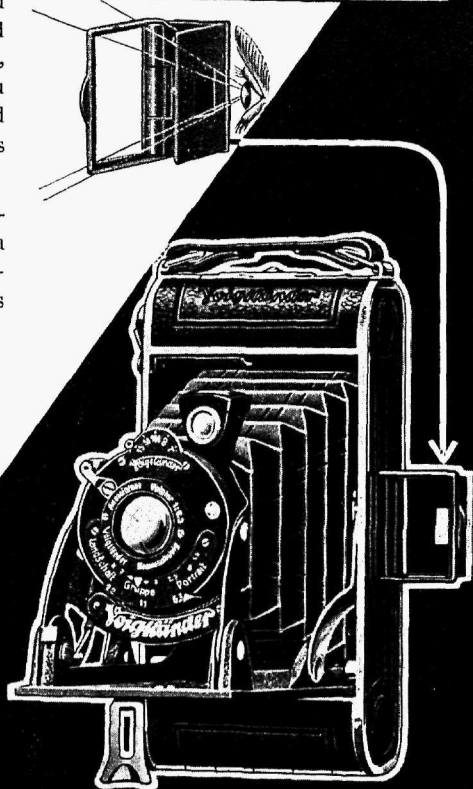
38 krooni

*Uusima juubeli-kataloogi
tellige veel täna tehaseilt*

**VOIGTLÄNDER &
SOHN
AKTIENGESELLSCHAFT**

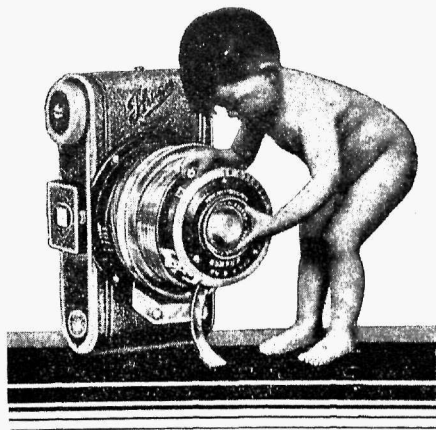
Braunschweig 28,
Deutschland

Võta *Bessa*

Voigtlander

Kes pildistab, sel' rohkem elust!

ERNST FELDT

KÕIGE SUUREM JA TÄIELIKUM FOTO-ERIÄRI EESTIS

TALLINN, PIKK T. 16

TEL. 212-16

ASUTATUD 1910

Viimased uudised:

igasugused 3x4 cm pisikaamerad. Enne kaamera ostu tutvuge nende imeriistadega

Fotokaamerad, lambid, statiivid jne. koduse ateljee sisseseadmiseks

Kaamerad, plaadid, filmid, paberid, igaks otstarbeks, mitmekesisemas valikus

Kõik

tarvitavad nüüd ainuüksi uusi, ülitundelisi „VERAX“ plaate:

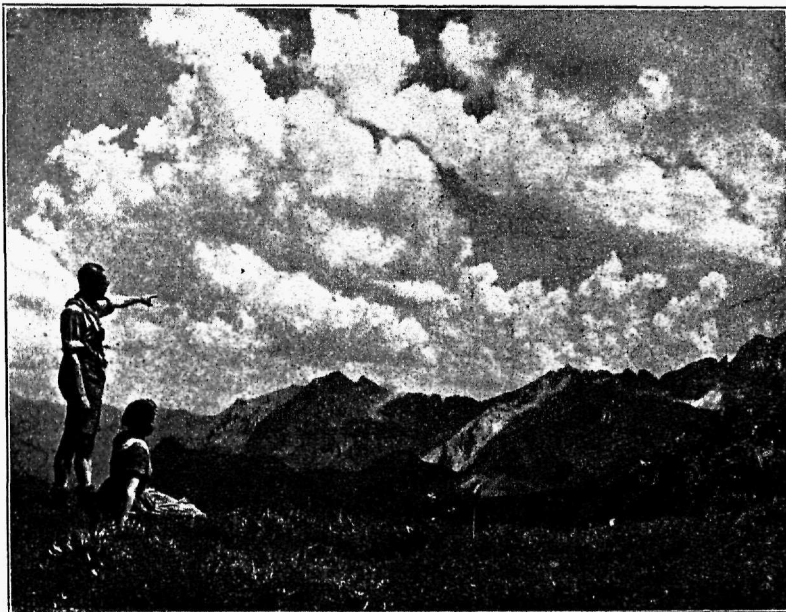
„Feinkorn-Platte“ 23° Sch

„Professional-Platte“ 24–26° Sch

„Superba-Film“ (peenteraline) 23° Sch

„Verax“ tehaste ainuesindaja

KREUZECK

Foto: Valter Niessen

(Optika: Meyeri plasmatlääts 1:11 f=32 cm)

dav lisalääts, vaevalt võimalik, kuigi tulitäpikaugus ja särijõud vajaksid minimaalset tähelepanu.

Algajale oleks soovitatav, et ta esialgu, kuni ta täielikult pole kodunenud pildistuse keerulise loomuga, muretseks enesele ekstra-kiir-aplanaadi ja nimelt särijõuga 7,7. Siia juurde kogu pealepandavaid lisaläätsi, mis võimaldavad töötamist mitmesuguste tulitäpi kaugustega, nii, et oleks võimalik valmistada portree-, lainurk-, kaugel- ja ka maastikupildistusi, tarvitades kogule ligi lisatud kollaklaase.

Niisugune tagasihoidlik optiline varustus peaks algajat rahuldama täielikult. Sest nüüd võib ta tegelikult pildistada kõike, mida ta soovib, ilma sealjuures hätta jäämata.

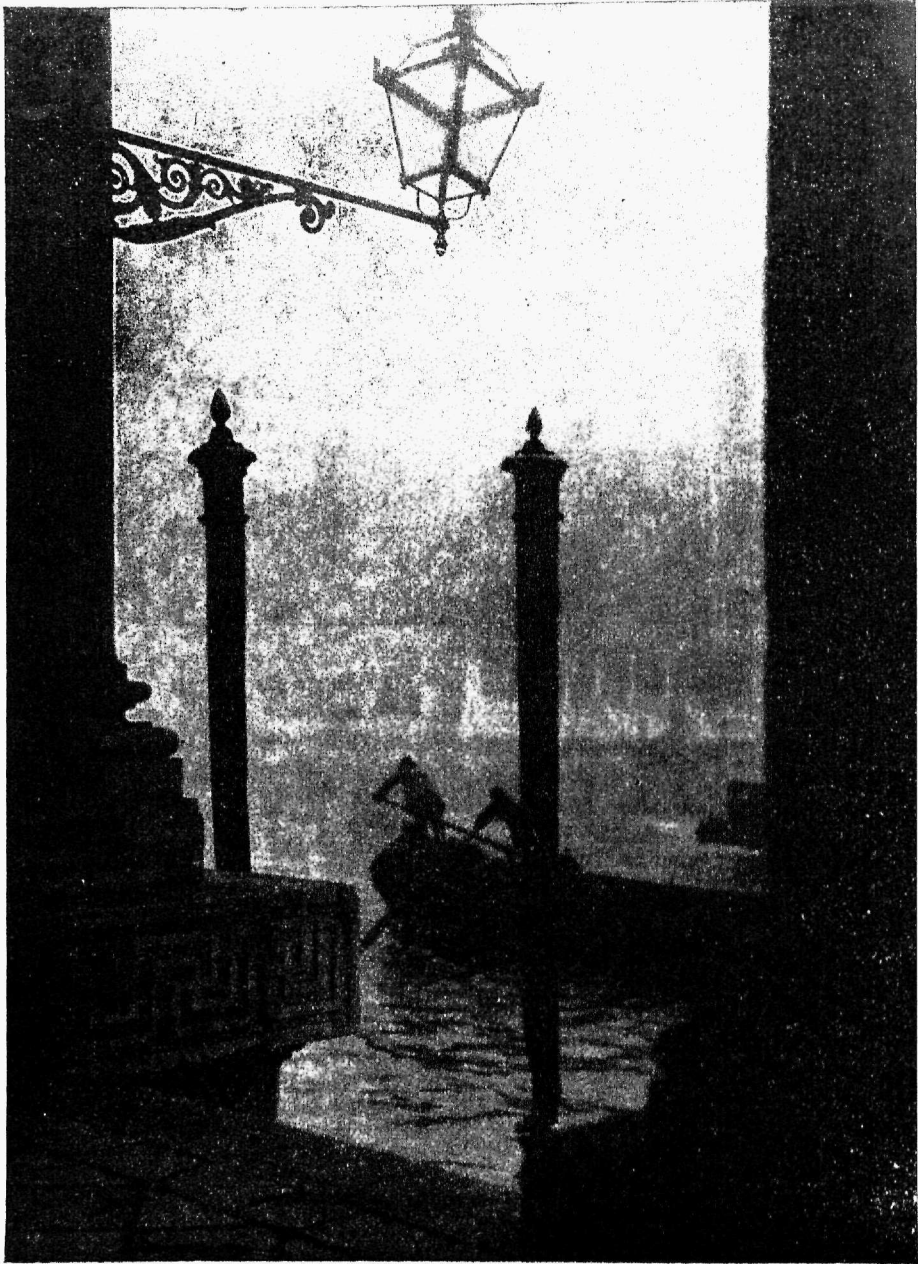
See nõuanne ja aplanaadi soovitamine sunnib küll muigama asjatundjat, samuti ka tõsist või edasijõudnud amatööri. Püsib ju teatav, õieti küll mõistmatu eelarvamine, mis ekstra-kiir-aplanaadi peab mitte küllalt „täiuslikuks“.

Tõenäoliktult vist küll sellepärast, kuna on olemas ju „paremaid“ ja eestkätt just kallimaid objekte.

Ja väga paljud, kindlasti enamik amatööre, niipea kui omandatud amatöörpildistuse alal elementaarsemad algteadmised, suurstavad sellega: nad töötavad nüüd „vaid“ kaksikanastigmaadiga 1:3,5!

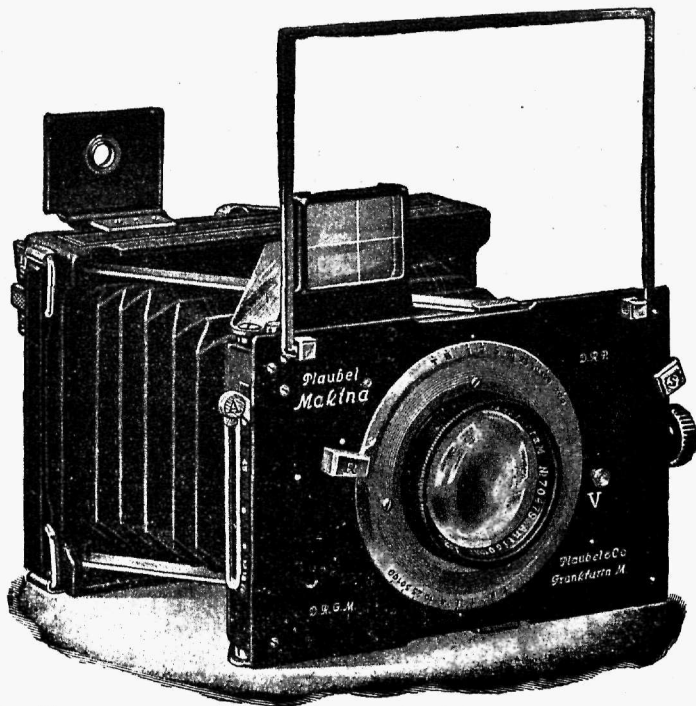
Minu arusaades on see vaade algaja suhtes täiesti väär. Alustab algaja näiteks hea ekstra-kiir-aplanaadiga, umbes 21 cm tulitäpikaugusega ja 7,7 särijõuga 13×18 plaadi suurusel, osutub tulemus vaevalt ebaõnnestunuks. Just vastuoksa, seni kui algaja täpselt täidab fotokaupmehe või klappkaamerale kaasaantavat tarvitamisjuhust, saavutab algaja vaevalt ülisäritletud plaadid, kindlasti aga just soovitud sügavustevärvusega.

Ekstra-kiir-anastigmaat pakub laialdase tegevuspiirkonna, mis tal puuduks tarvitades kaksikanastigmaati, kuna

ENEETSIA, CANALE GRANDE

Foto: Süssmann
Auhinnatud Zelss Ikoni fotovõistlusel

Suurepäraline

MAKINA

erilisteks saavutusteks.

Säiuslikum meistritöö.

Idealne taskukaamera ületamatu Plaubeli Anticomar'iga 1:2,9. Rahvusvahelises, vanas heas ja lugupeetud kaustas 6 $\frac{1}{2}$ ×9 cm. Suuremalt jaolt kogenenud peenmeaanikute käsitöö. Mitte mingi moehaiguse massitöö.

Märkige omale ta paremusi:

Makina on pisikaamera, on käepärane, tugev ja kokkupanduna lame. Reisil — matkal pole ta tülik. Tema abil saadud pilt (6 $\frac{1}{2}$ ×9 cm!) on endast juba pilt ega nõua suurendamist. Makina omanik saab tarvitada kogu maailmas saadavaid 6 $\frac{1}{2}$ ×9 cm pakkfilme ja plaate. Makina suur ja tugevjõuline optika 1:2,9 f=10 cm, võimaldab teha igalpool ja igal ajal momentvõtteid otse käest, olgu see pimedal taliajal, vihma käes, toas või tumeda kollafiltri abil! Öö- ja lavavõteteks just kui loodud. Teravustamine silmakõrgusest ja seetõttu pildi perspektiiv loomulik.

Lähemalt Makina brošüürist, millist maksuta nõuda palume.

Müügikohtade nimestik esimese nõudmise peale.

WAUCKOSIN & Co, Frankfurt a. M. (Deutschland) 51.

FOTOKUNST

No 10 * 1981

Raamatud *Fotoharrastajaile!*

- L. David — „Ratgeber im Photographieren“**
Kergesisuline õpperaamat algajaile. 241.—255. trükk. Levinenud 765,000. eksemplaris. Sisu 102 joonist, 31 kaasannet ja säilitlustabel. Taskuraamatu-kaust. Kartoneeritud 2,40, köidetud 2,70.
- L. David — „Photographisches Praktikum“**
Suur fotograafiline õpperaamat. 7.—8. trükk. Sisu 388 joonist, 16 kunstkaasannet ja 1 kolmevärv-trükk. Hind 16,—, köidetud 19,—.
- Prof. Dr. J. M. Eder — „Rezepte und Tabellen für Photographie und Reproduktionstechnik“**
12.—13. trükk. Hind 6,50, köidetud 7,50.
- H. Müller — „Die Misserfolge in der Photographie“**
I jagu: vead negatiivimenetluses. 6.—7. trükk. 4. joonisega ja 8 tabeliga. Hind 2,40, köidetud 3,—.
II jagu: vead positiivimenetluses. 5.—6. trükk. Hind 2,40, köidetud 3,—.
- Prof. Dr. A. Miethe — „Künstlerische Landschaftsphotographie“**
Prof. O. Mente poolt uuesti toimetatud. 12 peatükki välisvõtete esteetikast. 6.—7. trükk. 115 pilti kuulsamailt fotoharrastajailt. Maitserikas ja hoolas trükitöö. Hind 9,—, köidetud 10,80.
- Dr. G. Hauberrisser — „Achtung, lernt richtig photographieren“**
Õpperaamat 23.—27. läbivaadatud trükk. 123 pilti ja 8 tab. Hind 1,60.
- Dr. A. v. Hübl — „Die orthochromatische Photographie“**
16 pilti ja 10 tabelit. Hind 3,50, köidetud 4,20.
- C. Emmermann — „Photographieren mit der Leica“**
Pisifilmide fotograafiast ja projektsioonist. 5.—7. trükk. Paljude sisuselgitavate piltitega. Hind 3,80, köidetud 4,50.
- Dr. R. Defregger — „Mess- und Prüfungsmethoden in der photographischen Praxis“**
Hind 4,70, köidetud 5,80.
- Keemik P. Hanneke — „Das Arbeiten mit Gaslicht- und Bromsilberpapieren“**
Lisaks postkaartitrükk ja suurendamine. 3. trükk. 35. pildi ja tabeliga. Hind 3,80, köidetud 4,80.
- Crabtree & Matthews — „Herstellung photographischer Lösungen u. Behandlung photographischer Chemikalien“**
Inglise keelest tõlkinud ja kohandanud C. Emmermann. 7. joonisega. Hind 4,50, köidetud 5,80.
- Dr. E. Sedlaczek — „Die Tonungsverfahren von Entwicklungspapieren“**
2. trükk. Hind 2,80, köidetud 3,50.

Rikkalikuim amatööride ajakiri on

„DIE PHOTOGRAPHISCHE RUNDSCHAU“

Igal kuul 2 pildirikast vihku. Proovinumber maksuta.

Kirjastus Wilhelm Knapp, Halle a. d. S. (Deutschland), Mühlweg 19.

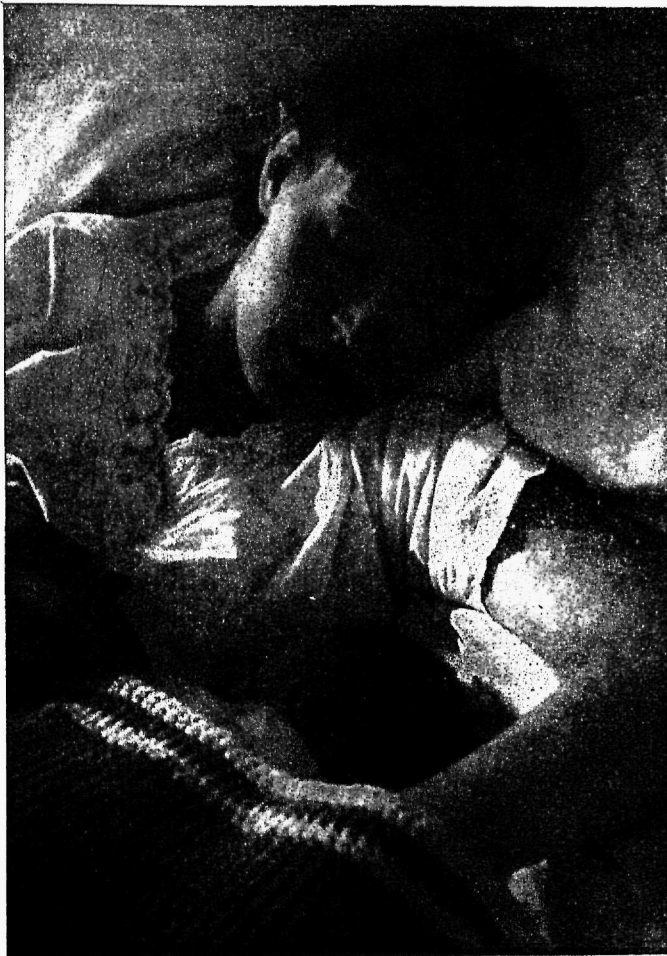

Foto: *Vegehaupt*
(Suurendus Bobette
võtest)

viimane vajab äärmiselt täpset teravaksseadet ja karvteravat seadmist.

Väide, et algaja amatöör aplanaadiga ei saavuta kunagi häid pildistusi oleks liialdatud. Ei taipa algaja veel hästi valgustussuhteid ja valgustusmõõtjat, siis diaframeerigu aplanaati poole peale (ükskõik millisel ilmade seisul). Pilvisel ilmal säritletagu katikuga 2 sekundit, heledal päiksepaistel $\frac{1}{25}$ sekundit. Siis ei saavuta ta kindlasti väärtagajärgi.

Alles siis, kui algaja pildistustehnikas sedavõrd jõudnud edasi, et see talle enam ei valmista raskusi, siis alles mu-

retsegu enesele kaksikanastigmaat ja siis juba kohe hea.

Siis ei tee ta enam kaugeltki nii palju vigu, kui siis, kui ta algusest kohe oleks hakanud töötama anastigmaadiga; just vastuoksa, siis alles oskab ta vääri- lise hinnata suurt vahet aplanaadi ja anastigmaadi vahel.

Aplanaati aga kasutab ta edaspidi meeeldi maastikkude pildistamisel.

Seega ei tarvitse vähemjõukas amatöör, kellel esialgu puudub võimalus anastigmaadi muretsemiseks, sellepärast sugugi häbeneda oma aplanaati, sest ka sellega saavutab ta häid pildistusi.

VÕISTLUSED

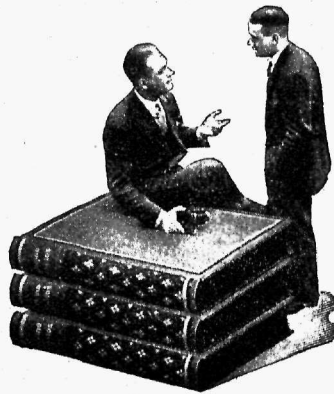

Fotovõistluse „Kaunimaid pilt Eestist“ tähtpäev lükati tehnilistel põhjustel edasi 1. oktoobri peale. Seni on pärale jõudnud juba 16 üksust. Rohket osavõttu palub juhatus.

EESTI FOTO KLUBI

Fotovõistluse tähtpäev on 15. september 1931. Rohket osavõttu palub E. F. K. juhatus. Tingimused käesolevas „Fotokunstis“.

Kõrvalmainitud „Ihagee“ prospekti kaunis kaanepeilt

RAAMATUD

Agfa, Photo-Propaganda* Abt., Berlin S. O. 36: „Agfa Photo-Blätter“ nr. 1 (juuli), ilusas, suures kaustas; Scharfeinsteller (teravustaja); 1930 jedem eine Agfa (kaamera-kataloog).

Gevaert, Berlin S. W. 48, Friedrichstr. 16: Das Aufnahmematerial der neuen Generation; Ungeahnte Möglichkeiten; Kleinaufnahmen und Vergrössern; Gevaert Films, Platten, Papiere, Chemikalien.

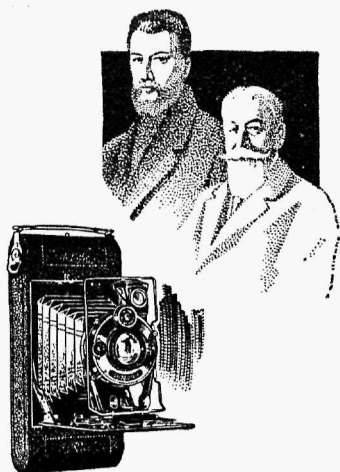
Hauff-Leonar A. G., Wandsbek — Hamburg: Preisliste (hinnakiri E-kroonides).

Ihagee Kamerawerke, Dresden — Striesen 376: kaunis prospekt „Gefällt Ihnen dieses Bild?“

Voigtländer & Sohn, A. G. Braunschweig 28: Katalog 1756—1931.

Zeiss Ikon A. G., Dresden 135: Katalog 1931; Klein-Miraphot; Bildschirme; Miraphot; Was Ihnen fehlt; Ortho Ultra 23°; Wir photographieren Alle; Wettbewerbe 1931/32; Mirax; Schiess-Kino (jahimeestele!); Ein lebendes Tagebuch; Ernemann III; Schmalfilm-Projektor; Nitraphot-Reflektor.

Kodak Ltd. esindus Eestis, Foto-Turg, Tallinn, Rataskaevu 2: eestikeelne prospekt uue „Verichrome“ filmi kohta.

ÜHINGUD

Rohelissõidud: 12. (halval ilmal 19.) juulil Tsitre randa; 26. (resp. 2. aug.) juulil Porkuni (järv ja lossivaremed); 9. (resp. 16.) augustil Paunkülla (mäed, orud ja järved); 16. (resp. 23.) aug. Noarootsi ja Vormsi, Haapsalu kaudu. Kolme esimesse kohta sünnib sõit tugeval veoautol, viimasesse raudteel, omnibusel ja mootorpaadil. Külalistele kaasasõit võimaldatud. Lähemaid teateid annab ja ülesandmisi võtab vastu ühingu majandaja, hra D. Hint, Müürivahe t. 31 krt. 5. Samas ka uute liikmete vastuvõtt.

Liikmemaaks. Juhatus palub 1931. a. liikmemaaksu hra Hint'i juures, Müürivahe 31 krt. 5, hiljemalt kuni 15. augustini uue liikmekaardi vastu ära tasuda. Kes selleks ajaks liikmemaaksu ei õienda, kustutakse liikmeloendist, ja sellest teatatakse avalikult järgmises „Fotokunstis“. Ajakiri saadetakse ainult neile välja, kellel k. a. liikmemaaks õiendatud. 10% hinnaalandust foto-

kauplustes antakse ainult 1931. a. liikmekaardi (kollase) ettenäitajale.

Rinnamärki palutakse kanda mitte üksnes väljasõitudel vaid alati. Neid saab 1931. a. liikmekaardi ettenäitamisel R. Tavasti graveerimise tööstusest, V. Roosikrantsi tänaval.

EESTI FOTOKLUB

„Fotokunstis“, lhk. 230 avaldatud artiklil on eksikombel ära jäänud allkiri „E. F. K. juhatus“ ja toimetaja süü läbi pandud selle asemele nimitähed „J. K.“ — mida käesolevaga vabandusega õiendame.

KUNSTFOTO PORTREITISTIDE ÜHING ASUTATUD

Juuni algul asutati Eesti kunstfoto portretistide kutseühing „EFKÜ“, juhataes asukohaga Tartus.

Vähe on Eestis neid tööpõlde, kus oleks patustatud rohkem kui fotopildi suurendusalal. Esimese ja kõige raskema hoobi sellele tööalale andsid igasugused vastutuseeta ebasoliidsed rändagendid, kes võtsid tellimisi ja ettemaksu tarvitajailt, kuid kadusid jäljeta või esitasid alaväärtusliku töö, lastes valmistada selle odavate ja halvemate tööjõudude juures. Lisaks eelmistele seltsis veel teine samalaadiline liik patustajaid, mõningate vahetalitajate näol, kes võtsid vastu tellimisi äridelt ja agentidelt, lastes valmistada tööd esialgul paremate tööjõudude juures, kuid makstes neile tasu puhtraha asemel väärtuseeta võlakohustustega. Petetud paremate tööjõud ei võtnud neilt enam vastu uusi töid, mis lasti teha siis vilumata algajail ja peaaegu võhikul. Eesti kunstfoto portretistid — otsekohesed kannatajad mainitud pahede all — otsustasid lõpu teha senini valitsevale väärnähtusele, koondades sellel alal tegutsevad vilunud ja soliidsed tööjõud kutseühingusse, et tõsta see kunstipärane tööala ajakohasele tasapinnale ja võita tagasi tellijate usaldus.

Ühingu praegune asukoht on Tartus, Uusturg 12—2, kus aetakse asju ja registreeritakse uusi liikmeid.

Acetonum
Ätsetoon

Acidum hydrochloricum
Eoolshape +

Acidum pyrogallicum
Püirogallusshape

Adurool-ilmuti

Acidum aceticum
Äädishape

Acidum lacticum
Püimshape

Acidum tartaricum
Püimshape

Alcohol
Püiritus

Acidum boricum
Boorshape

Acidum nitricum
Lämmastishape +

Acidum tannicum
Pärshape

Alcohol amylicus
Püimiiipüiritus

Acidum citricum
Eibrunshape

Acidum oxalicum
Oblishape

Acidum sulfuricum
Püüüüshape +

Alcohol methylicus
Püüpiiritus +

Acidum formicicum
Eipelgashape

Acidum phosphoricum
Püosforshape

Adurool
Äburrool

Alumen ammoniacale
Püammoniaak-maarijas